

Deo debita gloria tribui potest neque ecclesia suum locum tenere ac tueri
neque reliqui fidei nostrae articuli inuiolati manere possunt.

LXXII.

Falsa est interpretatio Origenis, qui tantum caeremonijs iustificationem de-
trahi dixit et finxit homines iustos esse propter opera moralia, cum Paulus 5
uniuersaliter et sine ulla exceptione loquatur de omnibus operibus legis siue
sint caeremonialia siue forensia siue moralia.¹¹³

LXXIII.

Est et Pelagij opinio damnanda, quae quidem et priori cognata est et animis
hominum hanc persuasionem offundit mediocrem disciplinam, quae tantum 10
est frenum externorum gestuum, mereri remissionem peccatorum et esse ius-
titiam coram Deo, cum certissimum sit, eam imperfectam prorsus et insuper
multipliciter contaminatam esse nec sanare tristia in mente, voluntate et cor-
de hominis vulnera nec tollere sensum irae Dei et mortem nec ullo modo
propitiationem esse seu meritum remissionis peccatorum et vitae aeternae.¹¹⁴ 15

[F 1r:] LXXIII.

Reijcienda sunt et sophistarum figmenta de dupli merito, quorum alterum
meritum congrui vocarunt, quod nominarunt opus bonum ante gratiam fac-
tum, cuius tanta vis sit, ut impetrat gratiam de congruo seu quia bonitati et
clementiae diuinae sic congruat, alterum meritum condigni vocarunt opus 20
sequens impetratam gratiam, quod mereatur vitam aeternam ex dignitate sua
et quod Deus approbet ex debito, id est ex iusticia sua.¹¹⁵

LXXV.

In primis damnanda est synecdoche papistarum, sphyngis Augustanae,¹¹⁶
Osiandri, Iesuitarum et aliorum, qui sic interpretantur propositionem Pauli: 25
„Fide iustificamur gratis“, id est praeparamur ad iustificationem, vt simus
deinde alia re iusti seu accepti coram Deo, videlicet nouitate seu dilectione
seu inhaerente iusticia essentiali. Nam hi modi loquendi idem significant, et
vere Osiander synecdochē facit, sed splendidius quam caeteri loquitur, quia

¹¹³ Zum Verhältnis zwischen göttlicher Gnade und menschlichem Willen bei Origenes vgl. Eberhard Schockenhoff, Zum Fest der Freiheit. Theologie des christlichen Handelns bei Origenes, Mainz 1990 (TTS 33), 116–123.

¹¹⁴ Vgl. Gerald Bonner, Art. Pelagius/Pelagianischer Streit, in: TRE 26 (1996), 176–185.

¹¹⁵ Zum Verdienstedanken in der scholastischen Theologie, der in den Begriffen „meritum de congruo“ und „meritum de condigno“ seinen Ausdruck fand, vgl. die Darstellung der tridentinischen Rechtfertigungslehre bei Dantine, Dogma, 457–461.

¹¹⁶ Gemeint ist das Augsburger Interim.